

Beslut

meddelat i Lund den 14 mars 2012

PART

Förre kyrkoherden Jan-Erik Appell, Faders Gunnars väg 11, 291 44 Kristianstad
Biträde: Andreas Stenkar Karlgren, Advokatfirman Bergman & Persson HB, Box 123,
261 22 Landskrona.

SAKEN

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

ANMÄLAN

I anmälan inkommen till domkapitlet 2011-11-29, undertecknad NN, har bland annat anförts: I Lunds stift bor VDM Jan-Erik Appell. Han är prästvigd för Svenska kyrkan och har verkat i Göteborgs stift som kyrkoherde i över 30 år. Appell gick i pension 2010 och arbetar sedan dess som kyrkoherde i Johanneskoinonien på Gratia Dei i Kristianstad, en gudstjänst-gemenskap som är knuten till Missionsprovinsen. Vid sin prästvigning har Appell lovat att "troget efterleva kyrkans lag och ordning". Det innebär bland annat att vara lojal mot Svenska kyrkans ordning och acceptera den som är biskop. Det är inte oproblemiskt att vara verksam i Missionsprovinsen som präst. Mot vilken biskop ska man då vara solidarisk? Andra präster som varit knutna till Missionsprovinsen eller tjänstgjort i någon av deras koinonier har förklarats obehöriga.

BAKGRUND

Vid samtal med domareledamoten Jörn Jacobsson och stiftsjuristen Anders Ploman har Jan-Erik Appell, biträdd av biträdande juristen Andreas Stenkar Karlgren, uppgett följande:

Han är född 1950. Han har varit präst i 40 år. Han var komminister i Brastad i Bohuslän 1975-1993 och kyrkoherde där 1993-2010. 2010 gick han i pension. Ett av skälen till att han gick i pension i förtid var kyrkomötesbeslutet i oktober 2009 där kyrkan tog ställning för samkönade äktenskap. Han och hustrun övervägde att flytta till Västerbotten. Så såg han en annons om tjänst i Kristianstad vid Gratia Dei. Han reste dit och predikade och blev därefter erbjuden tjänsten. Han tillträdde tjänsten som är på halvtid 2010. Han är anställd av dels Johanneskoinonien som är ansluten till Missionsprovinsen och hyr lokaler av stiftelsen Gratia Dei och dels Kyrkliga Förbundet i Växjö stift. Han fick höra vid samtal 22 december med biskopen Antje Jackelén och stiftsjuristen Ploman att man inte kan stå under två biskopars tillsyn. Han sade då att han övervägde att begära utträde ur Svenska kyrkan. Hans familj har sedan reagerat och tyckt att eftersom han inte misskött sin tjänst ska han inte lämna Svenska kyrkan. Han har följt det rådet. Han vill inte skapa uppmärksamhet utan vill istället hålla sig i bakgrunden. Han har älskat Svenska kyrkan och har mycket att tacka den för. På senare år har den gjort honom besviken genom de steg den tagit. Hade anmälan inte kommit hade han fortsatt arbeta på i Kristianstad. Det är en glädje för honom att predika. Han är glad över tjänsten i Kristianstad. Han har minst två högmässor i månaden i Kristianstad. Dessutom har han visst administrativt arbete. Stilla veckan blir det många gudstjänstillfällen.

När han tjänstgjorde på västkusten var prästerna självständiga och hade inte så mycket med domkapitlet i Göteborg att göra. Stiftet utövade aldrig tillsyn över honom. Han har lovat att följa kyrkans ordning då han prästvigdes. Han har svårt att acceptera kvinnliga präster. Det gick att ha den

uppfattningen då han vigdes eftersom det fanns en samvetsklausul. Om domkapitlet nu finner att han brutit mot löftena får det ha sin gång. Om kyrkoordningen kommer i konflikt med Guds bud måste han följa Gud. Han inser att domkapitlet har överhöghet över hans prästämbete. Han är medveten om att han inte kan ha en begravning i Svenska kyrkans ordning om han blir fråntagen rätten att utöva vigningstjänsten. Han står nu under biskopen Roland Gustafssons tillsyn. Gustafsson är biskop i Missionsprovinsen. Han accepterar om det anses att det står i konflikt med kyrkoordningen att han har två tillsynsbiskopar.

Han installerades i Missionsprovinsen men ingen vigning skedde. Han arbetar och är tacksam över det. Han trivs bra i Missionsprovinsen och har 20-30 besökare varje söndag han predikar i Kristianstad. I Växjö är det 40 – 50 besökare. Verksamheten i Vik på Österlen upphörde nu vid senaste årsskiftet. Om domkapitlet förklarar honom obehörig är han fortfarande präst. Han vill predika så länge han kan med Guds hjälp. Han är ödmjuk till om domkapitlet obehörigförklarar honom.

HANDLÄGGNINGEN INFÖR DOMKAPITLET

Efter verkställd utredning tillställdes Jan-Erik Appell en sammanställning med de handlingar som behandlats ovan jämte en den 3 februari 2010 upprättad s.k. gärningsbeskrivning med precisering av de förhållanden som skulle komma att göras till föremål för prövning av Domkapitlet. I gärningsbeskrivningen upptogs följande.

”Jan-Erik Appell, Kristianstad, vigdes till präst 1972 och har år 2010 pensionerats från en anställning som kyrkoherde i Bro och Brastads pastorat. Appell är nu anställd av Johanneskoinonian som är en gudstjänstgemenskap som är ansluten till Missionsprovinsen. Appell har lett gudstjänster inom Johanneskoinonian, bland annat i Kristianstad. I 17 kap.

17 § kyrkoordningen anges att en präst i Svenska kyrkan får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av Kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med.

Svenska kyrkans överklagandenämnd har i beslut 2005-11-05, nr 50/05, angett att Missionsprovinsen är att anse som en ny kyrkobilddning. Denna nya kyrkobilddning är inte en evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet. Den är inte heller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av Kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med.

Jan-Erik Appell har därmed brutit mot det vigningslöfte han avlagt om att troget efterleva kyrkans lag och ordning.”

Appell har inkommit med yttrande över de översända handlingarna. Han har därvid uppgett bland annat följande.

Han har blivit upplyst om att han har rätt att närvara vid Domkapitlets sammanträde om han så önskar. Av olika skäl har han kommit fram till att han avstår från att närvara vid sammanträdet den 7 mars. Däremot vill han komma med några ytterligare synpunkter. Först vill han säga att det är ovärdigt en kristen att göra en anonym anmälan och inte med namns underskrift stå för det man säger och gör. När detta sagts vill han dock säga att han inte hyser något agg mot den anonyme anmälaren. Under sina snart 40 år som präst i Svenska kyrkan är den tillsyn han nu är föremål för från Lunds domkapitels sida den första någonsin. Han har verkat under tre biskopar, Bertil Gärtner, Lars Eckerdal och Carl-Axel Aurelius men aldrig varit med om någon biskoplig tillsyn. Lars Eckerdal besökte hans liksom varje annat pastorat i Göteborgs stift två gånger men någon tillsyn över huruvida han efterlevde sina prästlöften var det aldrig fråga om. Inte ens när ett antal präster – däribland han själv – sade sig inte kunna stå under biskopens tillsyn pga hans och övriga biskopars agerande i partner-skapsfrågan hände något. Dessa erfarenheter har för hans del inneburit att detta med biskoplig tillsyn mera upplevts som

en ”papperssak”. Dessutom är de låg- och gammalkyrkliga sammanhang där han har sin andliga hemvist kända för att inte tänka så mycket i episkopala banor. När han hamnade i Kristianstad hade han ingen tanke på att han genom sin flytt kom att stå under biskopens i Lund tillsyn. Hade ingen anmälan inkommit hade antagligen domkapitlet fortfarande varit ”lyckligt” omedvetet om honom och hans förehavanden och han lika ”lyckligt” omedveten om sitt förhållande till Lunds stift och dess biskop. Det betyder inte att han beklagar den uppkomna situationen. Egentligen är han tacksam för anmälan eftersom de samtal den lett till klargjort för honom hur saker och ting ligger till. Anmälan mot honom handlar om att han brutit mot sina prästlöften. När han ser tillbaka på de gångna åren kan han ärligt och uppriktigt säga att han hållit dessa löften, nämligen när han ser på sin tjänst inför människor. Det var därför han följde sina barns råd att inte utträda ur Svenska kyrkan och på den vägen bli frångången rätten att utöva vinningstjänsten. Han valde istället att lägga sin framtid som präst i Svenska kyrkan i domkapitlets händer. När det gäller frågan om kvinnliga präster existerade vid hans prästvigning den så kallade samvetsklausulen. Den tillkom för att också de som inte kunde se att Bibeln öppnar för kvinnliga präster skulle kunna avlägga sina prästlöften med gott samvete. Han vidhåller därmed att han inte brutit sina prästlöften inför människor. Genom de samtal anmälan föranlett har han förstått att han med den tro han har och de konsekvenser han drar av sin tro är i konflikt med kyrkoordningen. Som präst för den till Missionsprovinsen anslutna Johanneskoinonian i Kristianstad har han frivilligt ställt sig under missionsbiskop Roland Gustafssons både administrativa och andliga tillsyn. Som svenskkyrklig präst utan svenskkyrklig tjänst bosatt i Kristianstad, står han formellt under biskopens i Lund tillsyn. Att på detta sätt stå under två biskopars tillsyn – därtill biskopar i två olika ”kyrkor” utan några överenskommelser om samverkan – det har han förstått – och även medgivit i sina samtal med stiftsledningen – är oförenligt med gällande kyrkoordning. Han måste alltså göra ett val. Och då han nu har delar av sin nya tjänst i missionsprovins-sammanhang – största delen dock i ett inomkyrkligt sammanhang, nämligen Kyrkliga Förbundet i Växjö stift – men inte till någon del i Svenska kyrkan, väljer han att stå under missionsbiskopens tillsyn och inser att han därmed är i konflikt med kyrkoordningen.

Om domkapitlet på denna grund förklarar honom obehörig att utöva vinningstjänsten, finner han sig i detta beslut och har inte för avsikt att ”med näbbar och klor” kämpa för att få behålla sin behörighet. I stället är det med tacksamhet han tänker på att han ändå haft Svenska kyrkans förtroende i 39 år, 2 månader och 19 dagar. Att hans högste arbetsgivare också efter den 7 mars har förtroende för honom, kan jag visserligen inte förstå – Han om någon borde obehörigförklara honom – men så ofattbart stor är Hans barmhärtighet mot honom, att Han ännu en tid låter honom få räcka Hans Ord till människor som hungrar efter det. Att få predika Guds Ord är hans största glädje. Därför är han så tacksam för den tjänst han nu får gå i.

DOMKAPITLET'S BEDÖMNING

Kyrkans vinningstjänst är en livslång tjänst vilket innebär att en präst alltid står i sitt uppdrag med det ansvar som därtill hör oavsett tjänstgöringsvillkor och/eller pensionering.

Jan-Erik Appell prästvigdes år 1972 och ett av de vinningslöften som han avgav löd:

”Viljen I ock troget efterleva kyrkans lag och ordning, bevisa edra förmän skyldig lydnad och villigt efterkomma vad eder varder ålagt?” (Ja)

När det gäller nuvarande vinningslöften motsvaras det närmast av

”Vill ni i er tjänst följa vår kyrkas ordning och förverkliga er kallelse med Kristus som förebild?” (Ja)

Domkapitlet har nu att pröva om Jan-Erik Appell genom att vara anställd i och genom att leda högmässor i Johanneskoinonian inom Missionsprovinsen brutit mot det löfte han avlagt om att troget efterleva kyrkans lag och ordning. När det gäller omfattningen av tjänstgöringen har Appell själv

uppgett att han har minst två högmässor i månaden i Kristianstad. Dessutom har han visst administrativt arbete. Stilla veckan blir det många fler gudstjänstillfällen än andra veckor.

I prästlöftet om att ”efterleva kyrkans lag och ordning” ingår att följa kyrkohandboken för Svenska kyrkan. Enligt 17 kap. 17 § kyrkoordningen kan en präst i Svenska kyrkan i ekumeniska sammanhang leda gudstjänster även enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av Kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. Gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Johanneskoinonian är en gudstjänstgemenskap inom Missionsprovinsen. I beslut 2005-11-25, nr 50/05 har Svenska kyrkans överklagandenämnd funnit att Missionsprovinsen är att anse som en ny kyrkobilddning. Denna nya kyrkobilddning är inte en evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av Kyrkomötet ingått en överenskommelse med om särskild ekumenisk samverkan. Mot bakgrund av lydelsen i 17 kap 17 § kyrkoordningen och Svenska kyrkans överklagandenämnds beslut 2005-11-25, nr 50/05, kan sålunda konstateras att en präst i Svenska kyrkan inte får leda gudstjänster i Missionsprovinsen och dess gudstjänst-gemenskaper. Jan-Erik Appell har lett gudstjänster i Johanneskoinonian, en gudstjänst-gemenskap ansluten till Missionsprovinsen. Han har därmed brutit mot det vigningslöfte han avlagt om att han ska ”troget efterleva kyrkans lag och ordning”. Domkapitlet finner att det saknas utrymme för annan åtgärd än att nu förklara Jan-Erik Appell obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

DOMKAPITLET'S BESLUT

Domkapitlet förklarar enligt 31 kap. 12 §, 1 punkten kyrkoordningen, Jan-Erik Appell obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

Beslutet om obehörighet gäller från och med denna dag.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad biskop deltagit domprosten Håkan E Wilhelmsson, lagmannen Jörn Jacobsson, kyrkoherden Per Kristiansson, Erik Thörn, företagaren Lisbeth Göranson och jur kand Peter Hemminger.

Vid ärendet avgörande var också kontraktsprosten Gudrun Erlansson, advokaten Lars Johnsson, församlingspedagogen Anna-Lena Weberup och stiftsjuristen Anders Ploman närvarande.

Håkan E Wilhelmsson och Per Kristiansson har inkommit med särskilt yttrande som fogas som en bilaga till beslutet.

+
Antje Jackelén

Anders Ploman

Hur man överklagar; se blankett DK 2 (bilaga 2)